

Melkveehouderij door fosfaatplafond geknald

Stront aan de knikker

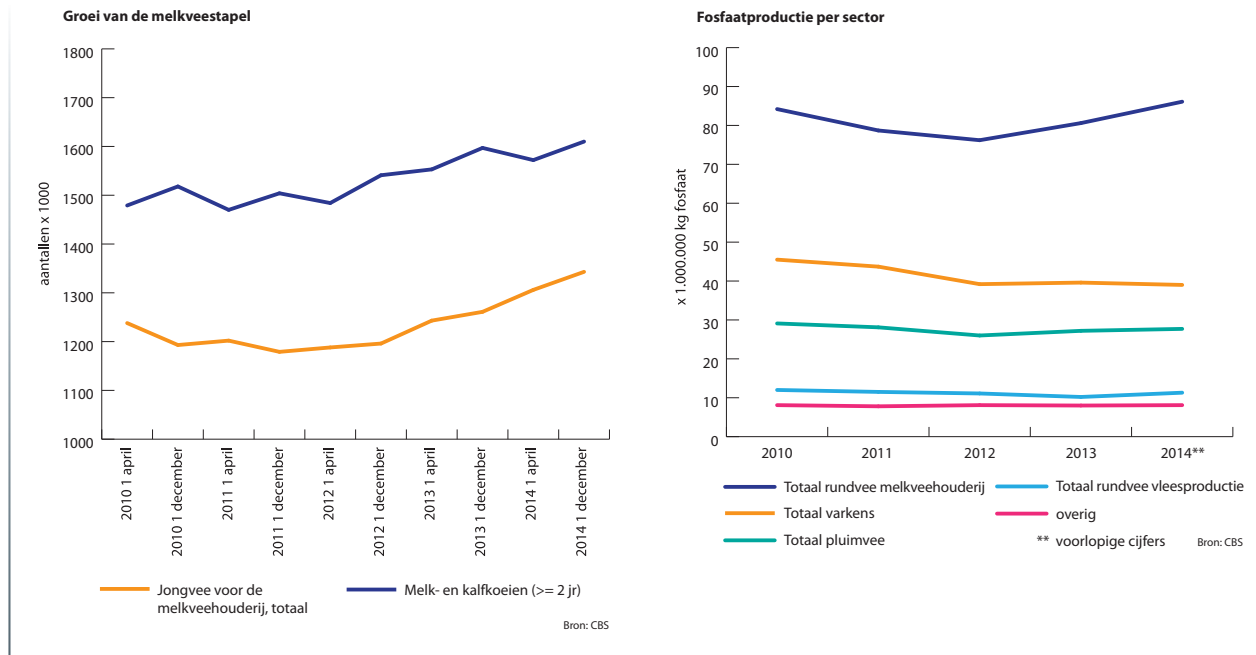
Nederland is in 2014 nog maar net onder het fosfaatplafond gebleven – of misschien toch al er overheen geschoten. Vooral dankzij de melkveehouderij, die haar eigen limiet fors heeft overschreden. De sector moet zichzelf reguleren, anders doet Den Haag het. Hoe de politiek dan zal ingrijpen, blijft nog maanden onzeker.

Volgens de laatste cijfers van het CBS produceerde de Nederlandse landbouw in 2014 172,3 miljoen kilo fosfaat. De productie is met 6,7 miljoen kilo gegroeid sinds het jaar daarvoor. 4,3 miljoen kilo daarvan wordt veroorzaakt doordat 2014 een buitengewoon groeizaam jaar was. Het gras groeide goed dankzij de milde weersomstandigheden en nam zo veel fosfor uit de bodem op. Dat heeft geleid tot hoge gehalten fosfor in het

ruwvoer. 2,4 miljoen kilo van de groei wordt veroorzaakt door een toename van het aantal dieren.

Daarmee blijft de landbouw nog net 0,6 miljoen kilo onder het plafond, lijkt het. Maar dat is nog niet zeker; de cijfers van het CBS zijn nog niet definitief. Er zit nog een foutenmarge in van plus of min 1 miljoen kilo. Met andere woorden, er zit een kans in dat het plafond met 0,4 miljoen kilo is

overschreden. En als dat is gebeurd, is dat voornamelijk te danken aan de groei van de fosfaatproductie in de melkveehouderij. In 2013 heeft de sector zichzelf een fosfaatproductieplafond opgelegd van 84,9 miljoen kilo – het niveau van 2002 – maar vorig jaar zat de melkveehouderij daar volgens diezelfde CBS-cijfers 1,2 miljoen kilo overheen, na een productiestijging van 5,5 miljoen kilo.

Staatssecretaris Dijkma wijst in haar Kamerbrief van 1 juni dan ook naar de melkveehouderij. De fosfaatproductie van de varkenshouderij is constant gebleven, schrijft ze, terwijl het bij de pluimveehouderij en de overige sectoren licht is gestegen. In de melkveehouderij stijgt de fosfaatproductie daarentegen al jaren flink en heeft vorig jaar het zelf vastgestelde plafond overschreden. De sector moet daarom op korte termijn concrete maatregelen nemen om de fosfaatproductie onder het niveau van dat van 2002 te brengen, schrijft ze. In ketenverband moet de sector maatregelen nemen om te zorgen dat de fosfaatproductie weer onder de 84,9 miljoen kilo komt. En als de sector dat zelf niet doet, zal de regering ingrijpen.

Kringloopwijzer

De zuivelketen heeft dan ook maatregelen aangekondigd. Het fosfaatgehalte in mengvoer gaat per 1 juli omlaag van 4,6 naar 4,3 gram per kilo en de kringloopwijzer, die enkel verplicht was voor bedrijven met een fosfaatoverschot, wordt vanaf volgend jaar verplicht voor alle melkveehouders. Maar die verplichting hoeft niet te leiden tot een vermindering van de fosfaatproductie. De melkverwerkers zijn voorlopig nog niet van plan om aan dit managementtool consequenties te verbinden, vertelt een woordvoerder. De verplichtstelling is enkel een manier om bedrijven inzicht te geven in hun fosfaatproductie. Dat werpt de vraag op in hoeverre de algemene verplichtstelling de fosfaatproductie omlaag zal brengen. Melkveehouders met een fosfaatoverschot moeten al met de kringloopwijzer werken, terwijl bedrijven zonder overschot niet snel de noodzaak voelen om hun fosfaatproductie te minderen. De NMV stelt dan ook dat dit geen oplossing is voor het fosfaatoverschot. „Extensieve bedrijven, die geen bijdrage leveren aan het mestoverschot, worden nu op extra

kosten en administratieve lasten gejaagd”, stelt voormalig NMV-voorzitter Dirk-Jan Schoonman. „Maar daar ligt het probleem niet.”

De verlaging van het fosfaatgehalte in mengvoer zal meer effect hebben. Dat komt vooral aan bij de intensieve melkveehouders, die nu eenmaal meer bijvoeden. Maar de vraag is of dat genoeg zal zijn. De Nederlandse melkveestapel groeit gestaag door. Het aantal stuks jongvee neemt ook jaar na jaar toe. En al die dieren produceren fosfaat.

Vraagtekens fosfaatplafond

Als de sector zelf de productie niet onder controle kan houden, komt de bal weer bij de politiek te liggen. Staatssecretaris Dijkma heeft de sector altijd voorggehouden dat als die het fosfaatplafond overschrijdt, ze dierrechten zou introduceren in de melkveehouderij. Maar politici zetten vraagtekens bij dat fosfaatplafond. „Dat plafond is in 2002 vastgelegd”, zegt een SGP-woordvoerder, „maar sindsdien is de situatie aanzienlijk veranderd. De staatssecretaris, en Brussel, houden er bijvoorbeeld geen rekening mee dat er veel meer mest wordt afgezet buiten de sector en in het buitenland.” Ook het CDA vindt dat het fosfaatplafond ter discussie moet worden gesteld. „Alle mest die nu duurzaam wordt verwerkt, wordt ook meegeteld als fosfaatproductie”, stelt Tweede-Kamerlid Jaco Geurts. „Daarmee straf je die duurzaamheidsinitiatieven af – dat mag niet de bedoeling zijn.” VVD-Kamerlid Helma Ladders vindt dat de discussie in Brussel moet worden gevoerd. „Sinds de vaststelling van dat plafond is er ontzettend veel gebeurd”, stelt ze. „Pluimveemest wordt verbrand, in andere sectoren komt de mestverwerking op gang en we hebben nu nieuwe technieken om uit mest een mineralenconcentraat te onttrekken.

Ook kunnen we fosfaat terugwinnen.

Dat zijn allemaal technieken waar bij het vaststellen van het plafond helemaal geen rekening mee is gehouden.” Zij denkt dan ook dat in Brussel opnieuw discussie moet worden gevoerd over de hoogte van het fosfaatplafond, met inachtneming van deze nieuwe ontwikkelingen.

Alternatieven dierrechten

Ondertussen was de Tweede Kamer het ook niet eens met het starre vasthouden van Dijkma aan dierrechten. Een motie van CU-politica Carla Dik-Faber, die de staatssecretaris oproept om ook andere alternatieven uit te werken, heeft brede steun gekregen van de Tweede Kamer. In antwoord heeft Dijkma aangegeven naast dierrechten ook een systeem van fosfaatrechten per bedrijf of een begrenzing via de melkproductie per dier of per bedrijf uit te werken. Dit verrassend genoeg tot teleurstelling van Dik-Faber. „De staatssecretaris heeft ons altijd voorggehouden dat ze alle mogelijkheden had onderzocht en dat dierrechten het best uitpakken”, stelt ze. „Dan zou ze die andere alternatieven al moeten hebben klaarliggen en niet nog eens moeten uitwerken.” Maar dat doet Dijkma dus wel. Ze overlegt met melkveeoudersorganisaties over de verdere invulling van de alternatieven. Die organisaties zijn het in elk geval al met elkaar eens dat welk systeem er ook wordt gekozen, de referentiedatum in ieder geval in het verleden moet liggen. „De grens is immers al bereikt en overschreden”, stelt NAJK-bestuurder Koen Bolscher. Voor 8 juli zal Dijkma de Tweede Kamer laten weten hoe ze de alternatieven verder invult. Daarna heeft de Kamer reces. Dat betekent dat de Kamer pas in september, als het reces is afgelopen, hierover kan debatteren. Tot die tijd weten melkveeouders niet waar ze aan toe zijn. ■